

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **Ing. R. R.**, proti žalovanému: **Úřad práce v Olomouci**, se sídlem Olomouc, Vejvodského 4, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 3. 2006, č. j. 22 Ca 320/2004 - 40,

t a k t o :

- I.** Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 3. 2006, č. j. 22 Ca 320/2004 – 40, **se** ve výrocích označených I., II., III. a V., **z r u š u j e**. Současně se rozhoduje tak, že se návrh žalobce podaný u Krajského soudu v Ostravě dne 19. 7. 2004 **o d m í t á** a věc **se p o s t u p u j e** k vyřízení tohoto návrhu Ministerstvu práce a sociálních věcí.
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení před Krajským soudem v Ostravě, ani na náhradu nákladů řízení před Nejvyšším správním soudem.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se u Krajského soudu v Ostravě domáhal podáním označeným jako „žaloba proti nečinnosti správního orgánu“, aby soud uložil žalovanému (dále též „stěžovatel“) povinnost zařadit jej do evidence uchazečů o zaměstnání a dále povinnost vydat rozhodnutí ve věci hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání.

Krajský soud podání žalobce posoudil podle jeho obsahu jako žalobu na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu podle § 82 s. ř. s. a jako žalobu proti nečinnosti správního orgánu podle § 72 s. ř. s. Při posouzení podání jako žaloby na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu vyšel z toho, že se žalobce ve svém podání domáhal, aby byl opět zařazen do evidence uchazečů o zaměstnání, tedy aby byl obnoven stav před tímto zásahem. Při posouzení téhož podání jako žaloby proti nečinnosti správního orgánu vyšel krajský soud ze závěru, že se žalobce svým podáním domáhal též, aby stěžovatel vydal rozhodnutí o poskytnutí hmotného zabezpečení.

Vycházejí z těchto úvah, krajský soud poté rozsudkem ze dne 13. 3. 2006, č. j. 22 Ca 320/2004 – 40, rozhodl, že žalovaný je povinen obnovit stav před nezákonným zásahem, spočívajícím v „oznámení o stornování evidence na úřadu práce“ přípisem ze dne 19. 5. 2004, a to ve lhůtě do 15 dnů od právní moci rozsudku, dále že žalovaný je povinen vydat rozhodnutí ve věci hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání na základě žádosti o zprostředkování zaměstnání ze dne 5. 5. 2004, a to ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku. Zároveň uložil žalovanému zaplatit žalobci náklady řízení a rozhodl o odměně soudem ustanovené zástupkyni žalobce.

Podle odůvodnění rozsudku Krajského soudu v Ostravě bylo v řízení před soudem zjištěno, že žalobce byl dne 5. 5. 2004 zařazen do evidence uchazečů o zaměstnání a následně dne 19. 5. 2004 byl neformálním přípisem žalovaného (stěžovatele) označeným jako „oznámení o stornování evidence na úřadu práce“ z této evidence vyřazen. Dále bylo zjištěno, že do rozhodnutí soudu stěžovatel nevydal rozhodnutí o přiznání hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání. Krajský soud konstatoval, že o těchto skutkových okolnostech nebylo mezi účastníky řízení sporu. Spornou otázkou bylo, zda stěžovatel byl oprávněn, resp. povinen o vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání vydat rozhodnutí s náležitostmi uloženými správním řádem. Stěžovatel v posuzované věci tvrdil, že žalobce od samého počátku nesplňoval jednu z podmínek pro vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, a to podmínku, že není v pracovním nebo obdobném vztahu podle § 7 odst. 1 zákona č. 1/1991 Sb.

Krajský soud dále uvedl, že při posouzení případu vyšel z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2004, č. j. 6 Ans 1/2003 – 101, (publ. pod č. 652/2005 Sb. NSS), zejména ze zde uvedeného názoru, že právní úprava účinná do 30. 9. 2004 neumožňovala za situace, kdy uchazeč o zaměstnání nevyhovoval podmínce, že není v pracovním nebo obdobném vztahu, vyřadit jej z evidence. Pokud tak stěžovatel učinil, a to neformálním přípisem, jedná se o nezákonný zásah, a proto krajský soud v souladu s ustanovením § 87 odst. 2 s. ř. s. uložil žalovanému povinnost obnovit stav před nezákonným zásahem. Dále krajský soud konstatoval, že za situace, kdy do 7 dnů od podání žádosti o zprostředkování zaměstnání nebylo stěžovateli zprostředkováno vhodné zaměstnání ani zabezpečena možnost rekvalifikace, bylo povinností žalovaného podle § 12 odst. 2 písm. b) zákona č. 9/1991 Sb. vydat rozhodnutí o přiznání či nepřiznání hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání. Vzhledem k tomu, že tak žalovaný neučinil, shledal soud žalobu proti nečinnosti důvodnou.

Proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ve výrocích I. (o povinnosti stěžovatele obnovit stav před nezákonným zásahem spočívajícím v „oznámení o stornování evidence na úřadu práce“ přípisem ze dne 19. 5. 2004, a to ve lhůtě do 15 dnů od právní moci rozsudku) a II. (o povinnosti stěžovatele vydat rozhodnutí ve věci hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání na základě žádosti o zprostředkování zaměstnání ze dne 5. 5. 2004, a to ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku) podal stěžovatel včas kasační stížnost z důvodu uvedeného v ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Proti rozsudku ve zbývajících výrocích III. (povinnost žalovaného zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení), IV. (určení odměny právní zástupkyni žalobce) a V. (Česká republika nemá právo na náhradu nákladů řízení) podal stěžovatel kasační stížnost pro případ, že bude kasační stížnosti proti rozsudku ve výrocích I. a II. vyhověno. Stěžovatel vyslovil přesvědčení, že rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ans 1/2003 – 101, na které v odůvodnění rozsudku poukázal krajský soud, řešilo sice obdobnou, ale nikoliv totožnou otázku jako v posuzovaném případě. Tato zásadní rozdílnost spočívá v tom, že zmíněné rozhodnutí řešilo otázku vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání v případě, kdy evidence na úřadu práce legálně vznikla a úřad práce ji ukončil na základě zjištěných skutečností, zatímco v posuzovaném případě

se jedná o nezařazení občana do evidence uchazečů o zaměstnání pro absenci podmínek presumovaných ust. § 7 odst. 1 zákona č. 1/1991 Sb. Dle názoru stěžovatele nelze zaměňovat situaci, kdy má dojít k ukončení evidence v registru uchazečů o zaměstnání na základě skutečností vzešlých z vůle uchazeče o zaměstnání, s důvody, kdy k ukončení evidence má dojít z podnětu spočívajícího v porušení povinností plynoucích z vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání (§ 7 odst. 3 zákona č. 1/1991 Sb.). Pouze v těchto případech pak nastupuje rozhodovací pravomoc úřadu práce jako správního orgánu. Překážka zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání uvedená v ust. § 7 odst. 1 zákona č. 1/1991 Sb., existovala u žalobce od samého počátku, tj. ode dne kdy byla podána žádost o zprostředkování zaměstnání, což stěžovatel zjistil po podání žádosti. Zdůraznil, že úřad práce nemá v okamžiku podání žádosti o zprostředkování zaměstnání možnost ověřit, zda u žadatele skutečně neexistuje překážka evidence v evidenci uchazečů o zaměstnání a je v tomto směru odkázán na čestné prohlášení žadatele. Připustil, že zákon č. 1/1991 Sb., neobsahoval právní úpravu pro úřady práce, jak mají postupovat v případě, kdy skutečnost neslučitelná s vedením v evidenci uchazečů o zaměstnání, zde existovala od samého počátku, přesto však byly úřady nuceny na tuto situaci reagovat, ačkoli jim to zákon neukládal. Činily tak neformálním způsobem, že žadatelé nejsou považováni za uchazeče o zaměstnání.

Dle názoru stěžovatele, by krajský soud rozhodnutím navodil absurdní stav, kdy po něm požaduje, aby obnovil zjevně protiprávní stav. Dále pak stěžovatel poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2005, č. j. 4 Ads 29/2004 – 30, ve kterém dle názoru stěžovatele uvedený soud dospěl ke stejným závěrům jako stěžovatel v typově totožné věci jako v posuzovaném případě. S ohledem na uvedené stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Stěžovatel současně navrhl, aby Nejvyšší správní soud přiznal jeho kasační stížnosti odkladný účinek. Návrh na přiznání odkladného účinku odůvodnil tím, že výkon rozhodnutí krajského soudu by pro něj znamenal nenahraditelnou újmu, spočívající ve vyvolání protiprávního stavu a na jeho základě přiznání řady práv majetkové hodnoty žalobci z veřejných finančních prostředků (přiznání hmotného zabezpečení, úhrady sociálního a zdravotního pojištění za žalobce z titulu jeho vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání) bez možnosti nebo s možností, která je v hrubém nepoměru s těmito majetkovými právy žalobce, jejich vrácení stěžovateli, přičemž přiznání odkladného účinku kasační stížnosti se nemůže nepřiměřeným způsobem dotknout nabytých práv třetích osob, ani není v rozporu s veřejným zájmem.

Žalobce ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že ke dni podání žádosti o zařazení do evidence uchazečů do zaměstnání splnil veškeré požadavky stanovené zákonem č. 1/1991 Sb. V pracovním vztahu ani v jiném obdobném prokazatelném vztahu nebyl, když ze všech funkcí jednatele před podáním žádosti řádně odstoupil. Žalobce se domnívá, že úřad práce není oprávněn vyžadovat čestné prohlášení, v čemž je dle jeho názoru možné spatřovat krajní pochybení. Úřadu práce předložil veškeré doklady, jež dokazovaly, že nastaly skutečnosti rozhodné pro zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání a zákonné podmínky tak byly splněny již v okamžiku podání žádosti.

Nejvyšší správní soud dříve než rozhodl o podaném opravném prostředku musel rozhodnout o návrhu žalovaného na vyslovení odkladného účinku kasační stížnosti. Usnesením ze dne 15. 12. 2006, č. j. 4 Ans 4/2006 - 70, nepřiznal kasační stížnosti odkladný účinek, neboť neshledal podmínky pro jeho přiznání ve smyslu ust. § 73 odst. 2 s. ř. s.

Nejvyšší správní poté soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. Postupoval přitom podle § 109 odst. 3 s. ř. s., podle něhož je sice vázán důvody kasační stížnosti, což však neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné (§ 103

odst. 1 písm. c/), nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a nebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné (§ 103 odst. 1 písm. d/), jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v projednávané věci není vázán důvody kasační stížnosti ve smyslu citovaného zákonného ustanovení, neboť řízení před krajským soudem bylo zmatečné, přičemž zmatečnost řízení spočívala v tom, že chyběly podmínky řízení (§ 103 odst. 1 písm. c/ s. ř. s.).

Z obsahu příslušného správního a soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalobce požádal stěžovatele o zprostředkování zaměstnání žádostí ze dne 5. 5. 2004. Jako své poslední zaměstnání v žádosti o zprostředkování zaměstnání uvedl: ředitel společnosti K.-E. s. r. o. v době od 1. 5. 2002 do 30. 1. 2004. Ve správním spise je založena evidenční karta uchazeče o zaměstnání ze dne 5. 5. 2004, č. j.: OLA-4280/2004-MI, kde v rubrice žádost podána je uvedeno 5. 5. 2004 a totéž datum je uvedeno v rubrice o zařazení do evidence. Ve správním spise jsou dále založeny kopie oznámení žalobce ze dne 1. 5. 2004 o odstoupení z funkce jednatele společnosti K.-E., s. r. o. a C. O., s. r. o., a dále zápis (zřejmě) z valné hromady první z uvedených společností ze dne 4. 5. 2004, který je podepsán žalobcem s tím, že valná hromada konaná uvedeného dne projednala jediný bod programu, a to schválení účetní závěrky roku 2003, který byl za účasti jediného společníka schválen. Ve spise jsou dále založeny úplné výpisy z obchodního rejstříku vedeného Krajským soudem v Ostravě, z nichž bylo ověřeno, že žalobce je od 4. 4. 1995 dosud jednatelem společnosti K.-E., s. r. o., se sídlem v O., T. s. X, a od 7. 4. 1997 dosud jednatelem společnosti C. O., s. r. o., se sídlem O., J. X.

V témže správním spise je konečně pak založena písemnost označená jako "Oznámení o stornování evidence na úřadu práce" ze dne 19. 5. 2004, v níž stěžovatel žalobci sdělil, že bylo zjištěno, že je od 7. 4. 1997 dosud jednatel společnosti C. O., s. r. o., a od 4. 4. 1995 dosud je jednatelem společnosti K.-E., s. r. o. Stěžovatel zde dále uvedl, že žalobce na osobní návštěvě úřadu práce dne 17. 5. 2004 se vyjádřil tak, že úřadem práce požadované doklady, tj. písemné doklady o tom, že byly Krajskému soudu v Ostravě doručeny žádosti o výmaz žalobce jako statutárního orgánu u výše uvedených společností z obchodního rejstříku nemá a dokládat nebude. Tyto doklady byly přitom nezbytné pro to, aby žalobce mohl být zařazen do evidence uchazečů o zaměstnání. Stěžovatel žalobce upozornil na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 As 77/2003, z kterého vyplývá, že je neslučitelná žalobcova evidence na úřadu práce a jednatelství ve výše uvedených společnostech. Dále mu sdělil, že podle ust. § 7 odst. 1 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti se za uchazeče o zaměstnání považuje občan, který není v pracovním nebo obdobném vztahu, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost, ani se nepřipravuje soustavně pro povolání a osobně se u úřadu práce uchází na základě písemné žádosti o zprostředkování zaměstnání. Stěžovatel dospěl na základě výše uvedených skutečností k závěru, že žalobce nesplňuje podmínku pro vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání a nemůže tak požívat ani výhod z této evidence plynoucích, tj. zejména pobírat hmotné zabezpečení, využívat výhody hrazení zdravotního a důchodového pojištění státem; proto předmětnou evidenci „stornoval“. Toto sdělení ve formě dopisu bylo zasláno stěžovateli bez jakéhokoliv poučení o opravném prostředku.

Žalobce na toto oznámení reagoval podáním žaloby u Krajského soudu v Ostravě, ve které uvedl, že se dne 5. 5. 2004 osobně dostavil na Úřad práce v Olomouci a písemnou žádostí se ucházel o zprostředkování zaměstnání. K žádosti doložil doklady o odstoupení z funkcí jednatele společnosti C. O., s. r. o. a K.-E., s. r. o., svědčící o tom, že není v pracovním ani obdobném poměru. Dle názoru žalobce tedy byla dána povinnost stěžovatele zařadit jej do evidence uchazečů o zaměstnání a vydat o této skutečnosti rozhodnutí ve lhůtě stanovené ust. § 49 z. č. 71/1967 Sb. o správním řízení (správní řád).

Krajský soud v Ostravě dospěl k závěru, že vyřadil-li stěžovatel žalobce z evidence uchazečů o zaměstnání přípisem označeným jako "oznámení o stornování evidence na úřadu práce" zpětně od 5. 5. 2004, jednalo se, vzhledem k absenci právní úpravy, o nezákonný zásah a proto uložil stěžovateli povinnost, aby obnovil stav před tímto zásahem. Krajský soud dále konstatoval, že jelikož žalobce podal žádost o zprostředkování zaměstnání dne 5. 5. 2004 a ve lhůtě 7 kalendářních dnů mu nebylo zprostředkováno vhodné zaměstnání ani zabezpečena možnost rekvalifikace, bylo povinností stěžovatele vydat podle ust. § 12 odst. 2 písm. b) zákona č. 9/1991 Sb., o přiznání či nepřiznání hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání žalobci, a to ve lhůtě podle ust. § 49 správního řádu. Vzhledem k tomu shledal krajský soud žalobu i proti nečinnosti stěžovatele důvodnou a podle ust. § 81 odst. 2 s. ř. s. uložil stěžovateli vydat rozhodnutí ve věci hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání. Při posuzování otázky, zda stěžovatel byl povinen o vyřazení žalobce z evidence uchazečů o zaměstnání vydat rozhodnutí s náležitostmi uloženými správním řádem či nikoliv vycházel z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2004, č. j. 6 Ans 1/2003 – 101, publikovaném pod č. 652/2005 Sb. NSS. Krajský soud konstatoval, že vyřazení uchazeče o zaměstnání z evidence vedené úřadem práce je konstitutivním právním aktem odnímajícím právní postavení, s nímž je spjata řada práv v oblasti zaměstnanosti i sociální ochrany. Takový akt nelze vydat vůbec, pokud to zákon výslovně neumožňuje, jinými slovy, takový akt by bylo možno vydat jen za předpokladu, že by zákon stanovil, který správní úřad k tomu má pravomoc a za jakých hmotněprávních podmínek tak může učinit. Jen tak je naplněna ústavní garance zakotvená v čl. 2 Ústavy ČR a čl. 2 Listiny základních práv a svobod, spočívající v omezení uplatňování státní moci jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Pokud některý z uvedených předpokladů v zákonné úpravě chybí, nelze takový správní akt, který zasahuje do nabytých práv, vydat.

Ze shora uvedeného je patrné, že předmětem sporu mezi účastníky řízení je především otázka, zda stěžovatel byl (při zjištění neexistence podmínek pro zařazení žadatele do evidence uchazečů o zaměstnání) oprávněn vydat rozhodnutí o vyřazení žadatele z této evidence, a pokud tak učinil, zda a jakým způsobem se lze proti tomu bránit.

Podle ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti se občan, který není v pracovním nebo obdobném vztahu, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost, zařadí do evidence uchazečů o zaměstnání, přičemž podle ustanovení § 12 odst. 1 stejného zákona uchazeči o zaměstnání, kterému není do sedmi kalendářních dnů ode dne podání žádosti podle § 7 odst. 1 zprostředkováno vhodné zaměstnání nebo zabezpečena možnost rekvalifikace na nové pro něj vhodné zaměstnání, se poskytne hmotné zabezpečení. Ve smyslu ustanovení § 17 odst. 1 zákona o zaměstnanosti se výše hmotného zabezpečení stanoví na základě průměrného měsíčního čistého výdělku, kterého uchazeč o zaměstnání dosáhl ve svém posledním zaměstnání, a ve smyslu ustanovení § 17 odst. 4 zákona o zaměstnanosti se uchazeči o zaměstnání, který bez svého zavinění nemůže osvědčit výši průměrného měsíčního čistého výdělku, stanoví hmotné zabezpečení procentní sazbou z částky životního minima platné pro jednotlivého občana staršího 26ti let ke dni vzniku nároku na hmotné zabezpečení.

Uchazeč o zaměstnání je povinen poskytovat úřadu práce na jeho vyzvání potřebnou součinnost při zprostředkování zaměstnání, dále je povinen osvědčit skutečnosti rozhodné pro vedení v evidenci uchazečů, přičemž změny těchto skutečností je povinen ohlašovat do sedmi kalendářních dnů (§ 7 odst. 2 zákona o zaměstnanosti).

Uchazeč o zaměstnání může být z evidence vyřazen, jestliže z vážných důvodů odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání nebo jestliže úmyslně maří součinnost s úřadem práce při zprostředkování zaměstnání; v těchto případech bude znovu zařazen do evidence nejdříve po uplynutí doby tří měsíců (§ 7 odst. 3 zákona o zaměstnanosti). Podle § 25 odst. 1 zákona o zaměstnanosti se na rozhodování ve věcech zabezpečování práva na zaměstnání vztahují obecné předpisy o správním řízení, podle odst. 2 nemá odvolání proti rozhodnutí úřadu práce o odnětí hmotného zabezpečení a proti rozhodnutí o vyřazení evidence uchazečů o zaměstnání odkladný účinek.

Podle § 3 odst. 1 zákona č. 9/1991 Sb., o zaměstnanosti a působnosti orgánů České republiky na úseku zaměstnanosti (dále jen „zákon č. 9/1991 Sb.“), zprostředkování zaměstnání pro uchazeče o zaměstnání zabezpečují úřady práce. Úřady práce jsou správními úřady (§ 2 odst. 2 zákona č. 9/1991 Sb.). Ust. § 12 odst. 2 písm. a) zákona č. 9/1991 Sb., stanoví, že úřad práce rozhoduje o vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání; na toto řízení se podle § 16 odst. 1 téhož zákona vztahují obecné předpisy o správním řízení. Poznámka pod čarou č. 12 včleněná do § 12 odst. 2 písm. a) zákona č. 9/1991 Sb. odkazuje na § 7 odst. 3 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti. Podle ust. § 58 správního řádu platného v době rozhodování úřadu práce v Olomouci, byl (a nadále zůstává) odvolacím orgánem správní orgán nejbližší vyššího stupně nadřízený správnímu orgánu, který napadené rozhodnutí vydal, tj. Ministerstvo práce a sociálních věcí, neboť ve smyslu ust. § 11 zákona č. 9/1991 Sb., právě tento orgán řídí a kontroluje výkon státní správy a dodržování zákonitosti při zabezpečování státní politiky zaměstnanosti, zejména řídí úřady práce. Je tedy orgánem nadřízeným správnímu orgánu který napadené rozhodnutí vydal.

Ve světle těchto právních předpisů Nejvyšší správní soud nejdříve zkoumal, jaká je povaha evidence uchazečů o zaměstnání vedená úřady práce a jaký je charakter úkonů o zařazení či vyřazení občana do této evidence. Dospěl k závěru, že zařazení do uvedené evidence vyvolává nepochybně konstitutivně nové právní účinky a nelze proto o něm uvažovat jako o pouhém evidenčním úkonu. Jakkoli stěžovatel namítá, že v případě žalobce k zařazení do evidence nedošlo, nelze s tímto názorem souhlasit, neboť o opaku vypovídá obsah evidenční karty, kde v příslušné rubrice je uvedeno „zařazen do evidence dne 5. 5. 2004“. Právní vztah byl tudíž takto nepochybně založen. Doba po kterou je uchazeč veden v evidenci uchazečů o zaměstnání a sama skutečnost této evidence, má přitom nepominutelné právní důsledky pro řadu jiných právních vztahů, zejména v oblasti sociální ochrany. Z těchto hledisek je pak nutno zkoumat i situaci, v níž má být tato evidence ukončena. S ohledem na výše uvedené, je pak i vyřazení uchazeče o zaměstnání z evidence vedené úřadem práce třeba pokládat za konstitutivní právní akt odnímající žalobci právní postavení, které bylo založeno zařazením do této evidence. V tomto směru se Nejvyšší správní soud ztotožňuje s rozhodnutím téhož soudu, na které poukazuje žalobce, tj. rozsudek ze dne 26. 10. 2004, č. j. 6 Ans 1/2003 – 101. Ztotožňuje se s ním (a s krajským soudem) i v tom, že úřad práce je sice nadán (obecně) pravomocí vydat rozhodnutí o vyřazení z evidence uchazeče o zaměstnání za podmínek zákonem (č. 1/1991 Sb.) stanovených, avšak mezi tyto podmínky nebyla zahrnuta možnost vyřadit uchazeče z evidence o zaměstnání, vyjde-li dodatečně najevo, že zde existuje skutečnost neslučitelná s vedením v této evidenci. Úřad práce tudíž nemá podklad v takovém případě rozhodnutí o vyřazení vydat, avšak pokud tak učinil nelze bez dalšího říci, že jeho akt není rozhodnutím ve smyslu příslušných ustanovení správního řádu.

Stěžovatel toto vyřazení učinil neformálním přípisem, jenž přestože nesplňoval náležitosti správního rozhodnutí ve smyslu § 47 správního řádu, zasáhl do žalobcova práva. I takový právní akt může být podroben přezkumu ve správním soudnictví za splnění předepsaného procesního postupu, neboť se materiálně jedná o správní rozhodnutí

přezkoumatelné podle ust. § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s., které autoritativně zasáhlo do právní sféry žalobce a které bylo stěžovatelem vydáno, i když nebylo takto formálně označeno. Přezkumu proti němu je však možno se domáhat až po vyčerpání řádných opravných prostředků, připouští-li je zákon (§ 5 s. ř. s.). Soud nemůže věcně projednat žalobu proti rozhodnutí správního orgánu, jestliže proti němu nebyl podán opravný prostředek, je-li připuštěn. Žalobu, která mu předchází soud odmítne. To platí i tehdy, jestliže správní orgán opomene účastníka řízení poučit o takovém řádném opravném prostředku.

V dané věci bylo stěžovatelem vydáno rozhodnutí, proti němuž je přípustné odvolání, o němž přísluší rozhodnout Ministerstvu práce a sociálních věcí. O tom měl být žalobce v rozhodnutí poučen. Takové poučení však rozhodnutí stěžovatele neobsahovalo. Uvedený odvolací správní orgán musí tudíž na prvním místě o opravném prostředku žalobce rozhodnout.

Podle ust. § 46 odst. 5 s. ř. s., podal-li navrhovatel návrh proto, že se řídil nesprávným poučením správního orgánu o tom, že proti jeho rozhodnutí není přípustný opravný prostředek, soud z tohoto důvodu tento návrh odmítne a věc postoupí k vyřízení opravného prostředku správnímu orgánu k tomu příslušnému. Byl-li návrh podán včas u soudu, platí, že opravný prostředek byl podán včas. Podle názoru Nejvyššího správního soudu je citované zákonné ustanovení třeba analogicky vztáhnout i na situaci, kdy poučení o opravném prostředku ve správním rozhodnutí zcela chybí. Je zde žalobou napadáno rozhodnutí správního orgánu, které není konečné (není pravomocné) a přezkum soudní tudíž za této procesní situace zatím nepřichází v úvahu. Pro rozhodnutí o žalobě nejsou splněny podmínky řízení (nebyl vyčerpán řádný opravný prostředek v rámci správního řízení) a tento nedostatek je neodstranitelný. Krajský soud za této situace měl tudíž ve smyslu ust. § 46 odst. 5 s. ř. s., s přihlédnutím k § 46 odst. 1 písm. a) takový návrh odmítnout a věc postoupit k vyřízení uvedeného opravného prostředku správnímu orgánu k tomu příslušnému, tj. Ministerstvu práce a sociálních věcí.

Podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s., dospěje-li Nejvyšší správní soud k tomu, že kasační stížnost je důvodná, rozsudkem zruší rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátí k dalšímu řízení; jestliže již v řízení před krajským soudem byly důvody pro zastavení řízení, odmítnutí návrhu, nebo postoupení věci, rozhodne o tom soud současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu Nejvyšší správní soud.

Protože již v řízení před krajským soudem v Ostravě byly důvody pro odmítnutí návrhu a postoupení věci a krajský soud tak neučinil, rozhodl Nejvyšší správní soud současně se zrušením rozsudku krajského soudu, jehož vydání nemělo oporu v zákoně, tak, že se návrh – označený jako žaloba, který posuzován z hlediska lhůty pro podání žaloby (do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení) ve smyslu ust. § 72 odst. 1 s. ř. s., byl podán včas, odmítá a že se věc postupuje orgánu příslušnému k jeho projednání.

Nejvyšší správní soud zrušil takto napadený rozsudek ve všech jeho výrocích s výjimkou výroku o odměně právní zástupkyně žalobce JUDr. Jarmily Podivínské, která byla žalobci ustanovena soudem pro řízení před Krajským soudem v Ostravě. V tomto výroku zůstal napadený rozsudek nedotčen.

Podle ust. § 60 odst. 3 s. ř. s. nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno, nebo žaloba odmítnuta. Podle tohoto ustanovení je třeba rozhodnout o nákladech řízení jak před krajským soudem, tak i před Nejvyšším správním soudem, neboť to ukládá Nejvyššímu správnímu soudu ust. § 110 odst. 2 věta druhá s. ř. s.

Protože žaloba byla Nejvyšším správním soudem (současně se zrušením napadeného rozsudku krajského soudu) odmítnuta, bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před žádným z uvedených soudů.

Další postup v projednávané věci bude takový, že krajský soud po doručení rozsudku Nejvyššího správního soudu účastníkům (§ 110 odst. 4 s. ř. s.) věc vrátí stěžovateli s tím aby respektoval rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a věc předložil Ministerstvu práce a sociálních věcí jako orgánu příslušnému k rozhodnutí o žalobcem podaném opravném prostředku (po provedení úkonů nezbytných před předložením věci odvolacímu orgánu).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 29. června 2007

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu